

Adamson F.B. (2002), Mobilizing for the transformation of home: politicized identities and transnational practices, w: N. Al-Ali, K. Koser (red.), *New Approaches to Migration? Transnational communities and the transformation of home*. London: Routledge.

Adamson F.B. (2012), Constructing the diaspora. *Diaspora identity politics and transnational social movements*, w: T. Lyons, P. Mandaville (red.), *Politics From Afar. Transnational Diasporas and Networks*. London: Hurst and Company.

Aguinas D., Newland K. (2012), *Developing a road map for engaging diasporas in development*. Geneva: International Organization for Migration.

Ahmadov A., Sasse G. (2014), Migrants' regional allegiances in homeland elections: evidence on voting by Poles and Ukrainians, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, nr 41 (11), s. 1769-1793.

<https://doi.org/10.1080/1369183X.2014.987110>

Ahmed F.Z. (2012), The Perils of Unearned Foreign Income: Aid, remittances, and Government Survival, *American Political Science Review*, nr 106 (1), s. 146-165.

<https://doi.org/10.1017/S0003055411000475>

Anderson B. (1992a), *Long-distance Nationalism: World Capitalism and the Rise of Identity Politics*. Amsterdam: Centre for Asian Studies.

Anderson B. (1992b), The New World Disorder, *New Left Review*, nr 193 (1), s. 3-13.

Anderson B. (1997), *Wspólnoty wyobrażone. Rozważania o źródłach i rozprzestrzenieniu nacjonalizmu*. Kraków-Warszawa: Wydawnictwo Znak.

Anderson B. (1998), Long distance nationalism, w: B. Anderson (red.), *The Spectre of Comparison*. London: Verso.

Anthias F. (1998), Evaluating 'Diaspora': Beyond Ethnicity, *Sociology*, nr 32 (3), s. 557-581.

<https://doi.org/10.1017/S0038038598000091>

Appadurai A. (1996), *Modernity at large*, Minnesota: University of Minnesota Press.

Archacka M. (2015), Rządomyślność versus urządzenie. Michela Foucaulta nowa koncepcja władzy, *Teraźniejszość - Człowiek - Edukacja* 18 (1), s. 165-173.

Armstrong J. (1976), Mobilized and Proletarian Diasporas, *American Political Science Review*, nr 70 (2), s. 393-408. <https://doi.org/10.2307/1959646>

Austyn M. (2015), Polonia chciałaby mieć swoje miejsce w Senacie RP! Czy będą polonijni senatorowie? Portal PCh24.pl. Dostępny online: <https://www.pch24.pl/polonia-chcialaby-miec-swoje-miejsce-w-senacie-rp--czy-beda-polonijnisenatorowie-39622,i.html> [dostęp: 18.04.2018 r.].

Babiński G. (1992), Modele polityki wobec emigracji, Polonii i Polaków za granicą. Sugestie dla polskiej polityki zagranicznej, *Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej*, s. 260-270.

Babiński G., Chałupczak H. (red.) (2006), *Diaspora polska w procesach globalizacji. Stan i perspektywy badań*. Kraków: Wydawnictwo GRELL.

Bamyeh M.A. (2007), The Palestinian diaspora, w: H. Smith, P. Stares (red.) (2007), *Diasporas in conflict: Peace makers or peace wreckers?* Tokyo: United Nations University Press.

Basch N., Glick Schiller N., Blanc-Szanton C. (1994), *Nations Unbound Transnational Projects Postcolonial Predicaments and Deterritorialized Nation-States*. New York: Routledge.

Bauböck R. (2007), Stakeholder Citizenship and Transnational Political Participation: A Normative Evolution of External Voting, *Fordham Law Review*, nr 75 (5), s. 2393-2447.

Bauböck R. (2010), Cold constellations and hot identities: Political theory questions about transnationalism and diaspora, w: R. Bauböck, T. Faist, (red.), *Diaspora and Transnationalism: Concepts, Theories and Methods*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
<https://doi.org/10.5117/9789089642387>

Bauböck R., Faist T. (red.) (2010), *Diaspora and Transnationalism: Concepts, Theories and Methods*. Amsterdam: Amsterdam University Press. <https://doi.org/10.5117/9789089642387>

Bercovitch J. (2007), A neglected relationship: Diasporas and conflict resolution, w: H. Smith, P. Stares (red.) (2007), *Diasporas in conflict: Peace makers or peace wreckers?*. Tokyo: United Nations University Press.

Bermudez-Torres A., Lafleur J.-M. (2015), Diaspora Contributions to Democratic Processes at Home: The External Vote of Andean Migrants. Referat prezentowany na kongresie Association Française de Science Politique (AFSP) 22-24.06.2015. Dostępny online: <http://www.congres-afsp.fr/st/st5.html> [dostęp: 12.07.2018 r.].

Bernal V. (2008), Diaspora, Cyberspace and Political Imagination: The Eritrean Diaspora Online, *Global Networks*, nr 6 (2), s. 161-179. <https://doi.org/10.1111/j.1471-0374.2006.00139.x>

Bghawati J. (2003), Borders beyond control, *Foreign Affairs*, nr 82 (1), s. 98-104.
<https://doi.org/10.2307/20033431>

Blais A., Massicotte L., Yoshinaka A. (2001), Deciding who has the right to vote: a comparative analysis of election laws, *Electoral Studies*, nr 20 (1), s. 41-62. [https://doi.org/10.1016/S0261-3794\(99\)00062-1](https://doi.org/10.1016/S0261-3794(99)00062-1)

Boccagni P. (2011), Reminiscences, Patriotism, Participation: Approaching External Voting in Ecuadorian Immigration to Italy, *International Migration*, nr 49 (3), s. 76-98.
<https://doi.org/10.1111/j.1468-2435.2011.00691.x>

Boccagni P. (2014), Making the 'fifth region' a real place? Emigrant Policies and the Emigration-Nation Nexus in Ecuador, *National Identities*, nr 16 (2), s. 117-137.
<https://doi.org/10.1080/14608944.2014.897317>

Boyle M. (2001), Towards a (Re)Theorisation of The Historical Geography of Nationalism in Diasporas: The Irish Diaspora as an Exemplar, *International Journal of Population Geography*, nr 7 (6), s. 429-446. <https://doi.org/10.1002/ijpg.240>

Brand L. A. (2014), Arab uprising and the changing frontiers of transnational citizenship: Voting from abroad in political transitions, *Political Geography*, nr 41, s. 54-63.
<https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2013.11.009>

Brinkerhoff D.W., Taddesse S. (2008), Recruiting from the diaspora: the local governance programme in Iraq, w: J.M. Brinkerhoff (red.), *Diasporas and development: Exploring the potential*. Boulder: Lynne Rienner Publishers.

Brinkerhoff J.M. (2006), Digital diaspora and conflict prevention: the case of Somalinet. com, *Review of International Studies*, nr 32 (1), s. 25-47. <https://doi.org/10.1017/S0260210506006917>

- Brinkerhoff J.M. (2009), *Digital Diasporas: Identity and Transnational Engagement*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511805158>
- Brinkerhoff J.M. (2011), *Diasporas and conflict societies: conflict entrepreneurs, competing interests or contributors to stability and development?*, *Conflict, Security and Development*, nr 11 (2), s. 115-143. <https://doi.org/10.1080/14678802.2011.572453>
- Brubaker R. (1998), *Nacjonalizm inaczej. Struktura narodowa i kwestie narodowe w nowej Europie*. Warszawa-Kraków: WN PWN.
- Brubaker R. (2005), *The 'diaspora' diaspora*, *Ethnic and Racial Studies*, nr 28 (1), s. 1-19. <https://doi.org/10.1080/0141987042000289997>
- Brubaker R. (2010), *Migration, Membership, and the Modern Nation-State: Internal and External Dimensions of the Politics of Belonging*, *Journal of Interdisciplinary History*, nr 4 (1), s. 61-78. <https://doi.org/10.1162/jinh.2010.41.1.61>
- Burgess K. (2014), *Unpacking the Diaspora Channel in New Democracies: When Do Migrants Act Politically Back Home?*, *Studies in Comparative International Development*, nr 49 (1), s. 13-43. <https://doi.org/10.1007/s12116-014-9151-5>
- Butler K.D. (2001), *Defining diaspora, refining a discourse*, *Diaspora*, nr 10 (2), s. 189-220. <https://doi.org/10.1353/dsp.2011.0014>
- Center for Systemic Peace (2017), *Polity IV Project, Political Regime Characteristics and Transitions, 1800-2017*. Dostępny online: <http://www.congres-afsp.fr/st/st5>. [dostęp: 12.05.2018].
- Chałupczak H. (1992), *II Rzeczpospolita a mniejszość polska w Niemczech*. Poznań: Wydawnictwo Instytutu Zachodniego.
- Chałupczak H., Firlit-Fesnak G., Lesińska M., Solga B. (2014), *Polityka migracyjna Polski wobec najnowszej emigracji Polaków po 2004 roku*, w: M. Lesińska, K. Slany, B. Solga, M. Okólski (red.), *Dekada członkostwa Polski w UE. Społeczne skutki emigracji Polaków po 2004 roku*. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323516194.pp.307-330>
- Chan B. (2005), *Imagining the Homeland: The Internet and Diasporic Discourse of Nationalism*, *Journal of Communication Inquiry*, nr 29 (4), s. 336-368. <https://doi.org/10.1177/0196859905278499>
- Chenoweth E. (2013), *Moralne, polityczne i finansowe wsparcie AFL-CIO dla "Solidarności"*, w: P. Jaworski, Ł. Kamiński (red.), *Świat wobec Solidarności 1980-1989*. Warszawa: Instytut Pamięci Narodowej.
- Chmielarz-Grochal A. (2012), *Republika Francuska*, w: K. Skotnicki (red.), *External voting w wybranych państwach europejskich*. Łódź: Wydawnictwa Uniwersytetu Łódzkiego.
- Chodubski A. (1994), *Aktualne tendencje przemian zbiorowości polonijnych świata*, w: A. Chodubski (red.), *Przemiany społeczne, kwestie narodowościowe i polonijne*. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Chodubski A. (2006), *Rola elit w środowiskach polonijnych*, w: J. Knopek (red.), *Funkcje i zadania elit w środowiskach polonijnych*. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Chwalba A. (1997), *Czasy "Solidarności". Francuscy związkowcy i NSZZ "Solidarność" 1980-1990*. Kraków: Księgarnia Akademicka.

- Ciornei I., Østergaard-Nielsen E. (2015), Emigration and turnout. Determinants of non-resident citizen electoral mobilization in home country legislative elections. Referat prezentowany na kongresie Association Française de Science Politique (AFSP) 22-24 czerwca 2015. Dostępny online: www.congres-afsp.fr/st/st5/st5ciorneiostergaard.pdf [dostęp: 25.06.2018].
- Clifford J. (1994), *Diasporas*, Cultural Anthropology, nr 9 (3), s. 302-338. <https://doi.org/10.1525/can.1994.9.3.02a00040>
- Cochrane F., Baser B., Swain A. (2009), Home thoughts from abroad: diasporas and peace-building in Northern Ireland and Sri Lanka, *Studies in Conflict & Terrorism*, nr 32 (8), s. 681-704. <https://doi.org/10.1080/10576100903040716>
- Codogni P. (2012), *Wybory czerwcowe 1989 roku. U progu przemiany ustrojowej*. Warszawa: IPN.
- Cohen R. (1999), *Global Diasporas: An Introduction*. London: Routledge.
- Collyer M. (2013), *Emigration nations: Policies and ideologies of emigrant engagement*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Collyer M. (2014a), A geography of extra-territorial citizenship: explanations of external voting, *Migration Studies*, nr 2 (1), s. 55-72. <https://doi.org/10.1093/migration/mns008>
- Collyer M. (2014b), Inside out? Directly elected 'special representation' of emigrants in national legislatures and the role of popular sovereignty, *Political Geography*, nr 41, s. 64-73. <https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2014.01.002>
- Collyer M., King R. (2015), Producing transnational space. International migration and the extra-territorial reach of state power, *Progress in Human Geography*, nr 39 (2), s. 185-204. <https://doi.org/10.1177/0309132514521479>
- Collyer M., Vathi Z. (2007), *Patterns of Extra-territorial Voting*, Sussex Centre for Migration Research Working Paper T22. Dostępny online: http://www.migrationdrc.org/publications/working_papers.html [dostęp: 26.07.2018].
- Crush J., Eberhardt E., Caesar M., Chikanda A., Pendleton W., Hill A. (2012), *Diasporas on the web: new networks, new methodologies*, w: C. Vargas-Silva (red.), *Handbook of Research Methods in Migration*, London: Edward Elgar.
- Dahl R.A., Stinebrickner B. (2013), *Współczesna analiza polityczna*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Delano A., Gamlen A. (2014), Comparing and theorizing state - diaspora relations, *Political Geography*, nr 41, s. 43-53. <https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2014.05.005>
- Demmers J. (2002), *Diaspora and Conflict: Locality, Long-Distance nationalism and delocalisation of conflict dynamics*, *The Public*, nr 9 (1), s. 85-96. <https://doi.org/10.1080/13183222.2002.11008795>
- Dickinson J., Bailey A.J. (2007), Remembering Diaspora: Uneven Geographies of Indian Dual Citizenship, *Political Geography*, nr 26, s. 757-774. <https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2007.03.007>
- Dionne K.Y., Inman K.I., Montinola G.R. (2014), *Another Resource Curse The Impact of Remittances on Political participation*, Afrobarometer Working Paper, nr 145. Dostępny online: <http://afrobarometer.org/sites/default/files/publications/Working%20paper/Afropaperno145.pdf> [dostęp: 13.05.2018].

Djuric I. (2003), The Croatian Diaspora in North America: Identity, Ethnic Solidarity, and the Formation of a "Transnational national Community", *International Journal of Politics, Culture and Society*, nr 17 (1), s. 113-130.

Domber G.F., National Endowment for Democracy i amerykańskie poparcie dla "Solidarności" w latach 1984-1989, w: P. Jaworski, Ł. Kamiński (red.), *Świat wobec Solidarności 1980-1989*. Warszawa: IPN.

Dufoix S. (2008), *Diasporas*. Berkeley: University of California Press.
<https://doi.org/10.1525/california/9780520253599.001.0001>

Dufoix S. (2011), From Nationals Abroad to 'Diaspora': The Rise and Progress of Extra-Territorial and Over-State Nations, *Diaspora Studies*, nr 4 (1), s. 1-20.

Dumbrawa C. (2013), *Access to Electoral Rights. Romania*, EUDO Citizenship Observatory, EUI Florence.

Easton D. (1965), *A Framework for Political Analysis*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall

Eisinger P.K. (1973), The conditions of protest behavior in American cities, *American Political Science Review*, nr 67 (1), s. 11-28. <https://doi.org/10.2307/1958525>

Ellis A. (red.) (2007), *Voting from Abroad, The International IDEA Handbook*. Mexico: Institute for Democracy and Electoral Assistance.

Erdmans M.P. (1994), *Recent Political Action on Behalf of Poland: The Interrelationships among Polonia's Cohorts 1978-1990*, w: H. Znaniecka Lopata, *Polish Americans*. New Brunswick, London: Transactions Publishers.

Erdmans M.P. (1998), *Opposite Poles: Immigrants and Ethnics in Polish Chicago 1976-1990*. Pennsylvania: Pennsylvania State University Press.

Erdmans M.P. (2014), Aktywność polityczna uchodźców "Solidarności" w Chicago w latach 1980-1989, *Pamięć i Sprawiedliwość*, nr 13, s. 423-445.

Erdmans M.P. (2018), Political-Economic Transnational Behavior: A Case Study of the Polish American Economic Forum, *Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny* 4 (170), s. 9-30.
<https://doi.org/10.4467/25444972SMPP.18.043.9445>

Erdmans M.P., Gołębowska T. (1989), "Who Can Poland Count On?", *Studium Papers*, nr 13 (3).

Escobar C., Arana R., McCann J.A. (2014), Expatriate voting and migrants' place of residence: explaining transnational participation in Colombian elections, *Migration Studies*, nr 3 (1), s. 1-31.
<https://doi.org/10.1093/migration/mnt030>

Escribà-Folch A., Meseguer C., Wright J. (2015), Remittances and Democratization, *International Studies Quarterly*, nr 59 (3), s. 571-586. <https://doi.org/10.1111/isqu.12180>

E-voting system. General Overview (2010), Tallinn 2005-2010. Dostępny online:
http://www.vvk.ee/public/dok/General_Description_E-Voting_2010.pdf [dostęp: 30.01.2018].

Fagen P.W., Bump M.N. (2006), *Remittances in Conflict and Crisis; How remittances Sustain Livelihood in War, Crisis and Transitions to Peace*, International Peace Academy Policy Paper. Dostępny online: <https://www.ipinst.org/2006/02/remittancesin-conflict-and-crises-how-remittances-sustain-livelihoods-in-war-crises-andtransitions-to-peace> [dostęp: 28.04.2018].

- Faist T. (2000), Transnationalization in international migration: implications for the study of citizenship and culture, *Ethnic and Racial Studies*, nr 23(2), s. 189-222.
<https://doi.org/10.1080/014198700329024>
- Faist T. (2008), Migrants as Transnational Development Agents: an Inquiry into the Newest Round of the Migration - Development Nexus, *Population, Space and Place*, nr 14 (1), s. 21-42.
<https://doi.org/10.1002/psp.471>
- Ferfecki W., Wątpliwa zmiana Konstytucji RP: Nie będzie 102 senatorów, *Rzeczpospolita*, 12.12.2018, www.rp.pl/Polityka/312129886-Watpliwa-zmiana-Konstytucji-RP-Nie-bedzie-102-senatorow.html [dostęp: 17.12.2018].
- Fiń A., Legut A., Nowak W., Nowosielski M., Schöll-Mazurek K. (2013), *Polityka polonijna w ocenie jej wykonawców i adresatów*. Poznań: Instytut Zachodni.
- Finnemore M., Sikking K. (1998), International norms dynamics and political change, *International Organization*, nr 52 (4), s. 887-917. <https://doi.org/10.1162/002081898550789>
- Fitzerald D. (2006), Inside the Sending State: The Politics of Mexican Emigration Control, *International Migration Review*, nr 40 (2), s. 259-293. <https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2006.00017.x>
- Flash Eurobarometer (2013). *Electoral Rights*, nr 364, marzec 2013.
- Friszke A. (1999), *Życie polityczne emigracji 1945-1990*. Warszawa: Wydawnictwo Znak.
- Friszke A. (red.) (1994), *Warszawa nad Tamizą. Z dziejów polskiej emigracji politycznej po drugiej wojnie światowej*. Warszawa: Instytut Studiów Politycznych PAN.
- Frybes M. (2013), Ruch wsparcia dla "Solidarności" i Polski w latach 80. jako ruch społeczny, *Acta Universitatis Lodziensis Folia Sociologica*, nr 47, s. 51-71.
- Frybes M. (2018), Amerykanie polskiego pochodzenia oraz Polacy w USA wobec "Solidarności" w latach 1980-1989. Emocje, osoby i organizacje, w: Pleskot P. (red.) (2018), *Za naszą i waszą "Solidarność". Inicjatywy solidarnościowe z udziałem Polonii podejmowane na świecie (1980-1989)*, tom I: Państwa pozaeuropejskie. Warszawa: IPN.
- Gabrielli L., Zapata-Barrero R. (2015), A reappraisal of the Hirschman "exit, voice and loyalty" scheme to interpret immigrants' political participation in their origin countries, *INTERACT Research Report* nr 11.
- Gamlen A. (2006a), *Diaspora Engagement Policies: What are they, and what kinds of states use them?*, COMPAS University of Oxford Working Paper nr 32.
- Gamlen A. (2006b), *Why Engage Diasporas?*, COMPAS University of Oxford Working Paper nr 63.
- Gamlen A. (2008), The emigration state and the modern geopolitical imagination, *Political Geography*, nr 27 (8), s. 840-856. <https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2008.10.004>
- Gamlen A. (2015), The impacts of extra-territorial voting: Swings, interregnums and feedback effects in New Zealand elections from 1914 to 2011, *Political Geography*, nr 44, s. 1-8.
<https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2014.08.005>

- Gamlen A., Cummings M., Vaaler P.M., Rossouw L. (2013), Explaining the Rise of Diaspora Institutions, The International Migration Institute University of Oxford Working Paper nr 78. Dostępny online: <https://www.imi.ox.ac.uk/publications/wp-78-13> [dostęp: 19.05.2018].
- Gamson W.A., Meyer D.S. (1996), Framing Political Opportunity, w: D. McAdam, J.D. McCarthy, M. Zald (red.), Comparative Perspectives on Social Movements. Cambridge: Cambridge University Press, s. 275-290. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511803987.014>
- Glick Schiller N., Basch L., Blanc-Szanton C. (1992), Towards a transnational perspective on migration: Race, class, ethnicity, and nationalism reconsidered, Annals of the New York Academy of Sciences, nr 645 (1), s. 1-24.
- Glick Schiller N., Fouron G.E. (2001), Georges Woke Up Laughing: Long-Distance Nationalism and the Search for Home. Durham-London: Duke University Press. <https://doi.org/10.1215/9780822383239>
- Goddeeris I. (2006), "Ministerstwo Spraw Zagranicznych «Solidarności»: Biuro Koordynacyjne NSZZ «Solidarność», 1982-1989", Pamięć i Sprawiedliwość, nr 2, s. 315-347 (cz. I) oraz nr 1 (2007), s. 309-334 (cz. II).
- Goddeeris I. (red.) (2010), Solidarity with Solidarity - Western Trade Unions and the Polish Crisis, 1980-1982. London: Lexington Books.
- Goodman G.L., Hiskey J. (2008), Exit Without Leaving: Political Disengagement in High Migration Municipalities in Mexico, Comparative Politics, nr 40 (2), s. 169-188. <https://doi.org/10.5129/001041508X12911362382751>
- Górecki D. (2002), Polskie naczelne władze państwowe na uchodźstwie w latach 1939-1990. Warszawa: Wydawnictwo Sejmowe.
- Górecki D. (2011), Opieka Senatu RP nad Polonią i Polakami za Granicą, Przegląd Polsko-Polonijny, nr 1, s. 71-83.
- Grabowska M., Szawiel T. (2003), Budowanie demokracji. Podziały społeczne, partie polityczne i społeczeństwo obywatelskie w postkomunistycznej Polsce. Warszawa: WN PWN.
- Grace J. (2007), Challenging the Norms and Standards of Election Administration: Standards for External and Absentee Voting, IFES. Dostępny online: www.ifes.org. [dostęp: 17.08.2018].
- Guarnizo L.E., Portes A., Haller W. (2003), Assimilation and transnationalism; determinants of transnational political action among contemporary migrants, American Journal of Sociology, nr 108 (6), s. 1211-1248. <https://doi.org/10.1086/375195>
- Gupta A., Ferguson J. (red.) (1997), Culture, power, place: explorations in critical anthropology. Durham, NC: Duke University Press. <https://doi.org/10.1215/9780822382089>
- Hart G. (red.) (1995), For Our Freedom and Yours. Za naszą i waszą wolność. A History of the Polish Solidarity Campaign of Great Britain 1980-1994. London: Polish Solidarity Campaign. Dostępny online: www.polishsolidarity.org.uk/FOROURFREEDOMANDYOURS.pdf [dostęp: 17.04.2018].
- Hartmann C. (2015), Expatriates as voters? The new dynamics of external voting in Sub-Saharan Africa, Democratization, nr 22 (5), s. 906-926. <https://doi.org/10.1080/13510347.2014.979800>
- Harutyunyan A. (2010), Extending Citizenship to Emigrants: Democratic Contestation and a New Global Norm, International Political Science Review, nr 31 (4), s. 470-493. <https://doi.org/10.1177/0192512110374044>

- Haas H. de (2010), Migration and Development: A Teoretical Perspective, International Migration Review 44 (1). <https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2009.00804.x>
- Hautaniemi P., Laakso L. (2014a), Introduction: Diasporas for peace and development, w: P. Hautaniemi, L. Laakso (red.), Diasporas, Development and Peacemaking in the Horn of Africa. London: Zed Books.
- Hautaniemi P., Laakso L. (red.) (2014b), Diasporas, Development and Peacemaking in the Horn of Africa. London: Zed Books.
- Haynes J. (2000), Democratic consolidation in the Third World: Many questions, any answers?, Contemporary Politics, nr 6 (2), s. 123-141. <https://doi.org/10.1080/713658353>
- Heruday-Kiełczewska M. (2012), Powstanie ośrodków NSZZ "Solidarność" w krajach zachodnich, w: Letnia Szkoła Historii Najnowszej 2011, Warszawa. Dostępny online: <http://www.polska1918-89.pl/pdf/powstanie-osrodkow-nszssolidarnosc-w-krajach-zachodnich,4624.pdf> [dostęp: 12.08.2018].
- Hirschman A.O. (1978), Exit, Voice, and the State, World Politics, nr 31 (1), s. 90-107. <https://doi.org/10.2307/2009968>
- Hirschman A.O. (1986a), Exit and Voice: An Expanding Sphere of Influence, w: A.O. Hirschman, Rival views of market society and other recent essays. New York: Viking.
- Hirschman A.O. (1986b), Rival views of market society and other recent essays, New York: Viking.
- Hirschmann A.O. (1993), Exit, Voice, and the Fate of the German Democratic Republic: An Essay in Conceptual History, World Politics, nr 45 (2), s. 173-202. <https://doi.org/10.2307/2950657>
- Hirschmann A.O. (1995), Lojalność, krytyka, rozstanie. Reakcje na kryzys państwa, organizacji i przedsiębiorstwa. Kraków-Warszawa: Wydawnictwo Znak (wydanie oryginalne: A.O. Hirschmann (1970), Exit, Voice, and Loyalty, Responses to Decline in Firms, Organizations, and States, Harvard University Press).
- Hobsbawm E., Ranger T. (1983), The Invention of Tradition. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hoeffler A. (2000), Greed and grievance in civil war, Policy Research Working Paper Series 2355, World Bank.
- Hofmann B. (2008), Bringing Hirschman Back In: Conceptualizing Transnational Migration as a Reconfiguration of 'Exit', 'Voice', and 'Loyalty', GIGA Working Paper 91, Hamburg: German Institute of Global and Area Studies. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1317363>
- Honohan I. (2011), Should Irish emigrants have votes? External voting in Ireland, Irish Political Studies, nr 26 (4), s. 545-561. <https://doi.org/10.1080/07907184.2011.619749>
- Horst C. (2007), The Role of Diasporas in Civil War, tekst zaprezentowany podczas CSCW workshop on the transnational facets of civil war, Oslo, 16.03.2007. Dostępny online: <https://www.prio.org/Publications/Publication/?x=3649> [dostęp: 29.07.2018].
- Hut P. (2014), Polska wobec Polaków w przestrzeni poradzieckiej. Od solidaryzmu etnicznego do obowiązku administracyjnego. Warszawa: Oficyna Wydawnicza Aspra-JR.

Hutcheson D.S., Arrighi J.T. (2015), 'Keeping Pandora's (Ballot) Box Half-shut': A Comparative Inquiry into the Institutional limits of external Voting in EU Member States, *Democratization*, nr 22 (5), s. 884-905. <https://doi.org/10.1080/13510347.2014.979161>

Ionescu D. (2006), *Engaging Diasporas as Development Partners for Home and Destination Countries: Challenges for Policymakers*. Geneva: IOM. <https://doi.org/10.18356/3613e04a-en>

Itzigsohn J. (2000), Immigration and the Boundaries of Citizenship: The Institutions of Immigrants' Political Transnationalism, *International Migration Review*, nr 34 (4), s. 1126-1154. <https://doi.org/10.1177/019791830003400403>

Itzigsohn J., Villacrés D. (2008), Migrant political transnationalism and the practice of democracy: Dominican external voting rights and Salvadoran home town associations, *Ethnic and Racial Studies*, nr 31 (4), s. 664-686. <https://doi.org/10.1080/01419870701784497>

Iwanowska I., Wróbel J. (2013), Polonijne i "amerykańskie" Chicago wobec fenomenu Solidarności, w: P. Jaworski, Ł. Kamiński (red.), *Świat wobec Solidarności*. Warszawa: IPN.

Iwańska A. (1981), *Exile governments: Spanish and Polish: an essay in political sociology*. Cambridge, Mass.: Schenkman Books.

Jaroszyńska-Kirchmann A.D. (2004), *The exile mission. The Polish political diaspora and Polish Americans, 1939-1956*. Ohio: Ohio University Press.

Jaulin T. (2015), *The Geography of External Voting: The 2011 Tunisian Election Abroad*. TSI Working Paper no 1. Dostępny online: <https://doi.org/10.1186/s40878-016-0034-y>

Johnston T. (2011), *Voice after Exit? Remittances and Migration Across Authoritarian Regimes*, draft prepared for the UM Comparative Politics Workshop, January 28, 2011. Dostępny online: <http://sites.lsa.umich.edu/tsebelis/wp-content/uploads/sites/223/2015/01/johnston.cpw2011.pdf> [dostęp: 04.07.2018].

Joppke Ch. (2003), Citizenship between de- and re-ethnicization, *European Journal of Sociology/Archives Européennes de Sociologie*, nr 44 (3), s. 429-458. <https://doi.org/10.1017/S0003975603001346>

Kapur D. (2004), *Remittances: The New Development Mantra?*, G-24 Discussion Paper Series nr 29, United Nations Conference on Trade and Development, New York-Geneva.

Kapur D. (2010), *Diaspora, Development, and Democracy The Domestic Impact of International Migration from India*. Princeton: Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9781400835089>

Karadja M., Prawitz E. (2015), *Exit, Voice, and Political Change: Evidence from Swedish Mass Migration to the United States*, Institute for International Economic Studies. Stockholm University. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2862368>

Kardela P. (2009), Północno-Amerykańskie Studium Spraw Polskich i jego znaczenie w utrzymaniu linii niepodległościowej Kongresu Polonii Amerykańskiej, w: V. Wejs-Milewska, E. Rogalewska (red.), *Paryż-Londyn-Monachium-Nowy Jork*.

Powrześniowa emigracja niepodległościowa na mapie kultury nie tylko polskiej. Białystok: Wydawnictwo Trans-Humana.

Karwat M. (1989), *Podmiotowość polityczna wielkich grup społecznych, organizacji politycznych i jednostek. Model eksplanacyjny*, w: K. Opałek (red.), *Elementy teorii polityki*. Warszawa: PWN.

- Kasapowić M. (2012), Voting Rights, Electoral Systems, and Political Representation of Diaspora in Croatia, *East European Politics, Societies and Cultures*, nr 26 (4), s. 777-791. <https://doi.org/10.1177/0888325412450537>
- Kastoryano R. (2003), *Transnational Networks and Political Participation. The Place of Immigrants in the European Union*, w: M. Berezin, M. Schain (red.), *Europe Without Borders. Remapping Territory, Citizenship and Identity in a Transnational Age*. Johns Hopkins University Press.
- Kerlin J.A. (2008), *Organisational responses to homeland crisis: the US Afghan diaspora*, w: J.M. Brinkerhoff (red.), *Diasporas and development: exploring the potential*. Boulder: Lynne Rienner Publishers, s. 29-44.
- Kessler Ch., Rother S. (2016), *Democratization through Migration? Political remittances and participation of Philippine Return Migrants*. Lanham: Lexington Books. <https://doi.org/10.1355/cs38-3i>
- Kicinger A. (2004), *Polityka emigracyjna II Rzeczypospolitej*, CEFMR Working Paper, nr 4, Central European Forum for Migration Research.
- King Ch., Melvin N.J. (1999/2000), *Diaspora Politics: Ethnic Linkages, Foreign Policy, and Security in Eurasia*, *International Security*, nr 24 (3), s. 108-138. <https://doi.org/10.1162/016228899560257>
- Kissau K., Hunger U. (2010), *The internet as a means of studying transnationalism and diaspora*, w: T. Faist, R. Bauböck (red.), *Diaspora and Transnationalism: Concepts, Theories and Methods*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Klementewicz T. (1989), *Systematyzacja racjonalnego wyjaśniania działań politycznych*, w: K. Opatek (red.). *Elementy teorii polityki*. Warszawa: PWN.
- Klimaszewski Z.T. (2012), *Polityka Polski wobec Polonii i Polaków za granicą po 1989 roku*. Białystok: Wydawnictwo Libra.
- Knott E. (2017), *The extra-territorial paradox of voting: the duty to vote in extraterritorial elections*, *Democratization*, nr 24 (2), s. 325-346. <https://doi.org/10.1080/13510347.2016.1189904>
- Koinova M. (2010), *Diasporas and International Politics: Utilizing the Universalistic Creed of Liberalism for Particularistic and Nationalist Purposes*, w: R. Bauböck, T. Faist (red.), *Diasporas and Transnationalism. Concepts, Theories, and Methods*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Kołodziej E. (1982), *Wychodźstwo zarobkowe z Polski 1918-1939: studia nad polityką emigracyjną II Rzeczypospolitej*. Warszawa: Książka i Wiedza.
- Kołodziej E. (1991), *Dzieje Polonii w zarysie 1918-1939*. Warszawa: Książka i Wiedza.
- Koopmans R. (2010), *Ruchy społeczne*, w: R.J. Dalton, H.D. Klingemann, *Zachowania polityczne*, tom 2. Warszawa: WN PWN (oryginał: *The Oxford Handbook of Political Behavior*. Oxford University Press 2007).
- Koseski A. (1999), *Polonia w walce o niepodległość i granice Rzeczypospolitej 1914-1921*. Pułtusk: Wyższa Szkoła Humanistyczna w Pułtusku.
- Koslowsky R. (2004), *International Migration and the Globalization of Domestic Politics: A Conceptual Framework*, w: R. Koslowsky (red.), *International Migration and the Globalization of Domestic Politics*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203488379>

Kriesi H., Koopmans R., Duyvendak J.W., Giugni M.G. (1992), New Social Movements and Political Opportunities in Western Europe, *European Journal of Political Research*, nr 22 (2), s. 219-244. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.1992.tb00312.x>

Księga II Zjazdu Polonii i Polaków z Zagranicy. Warszawa 2001.

Kubiak H., Pilch A. (red.) (1976), Stan i potrzeby badań nad zbiorowościami polonijnymi. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Kula M. (1995a), Emigracja z realnego socjalizmu: ekonomiczna i polityczna zarazem, *Sprawy Narodowościowe - Seria Nowa*, t. 4, z. 2 (7), s. 141-146.

Kula M. (1995b), *Niespodziewani Przyjaciele, czyli rzecz o zwykłej ludzkiej solidarności*. Warszawa: Wydawnictwo TRIO.

Kull Ch.A. (2008), Who should Vote Where? Geography and Fairness in Migrant Voting Rights, *Geographical Research*, nr 46 (4), s. 459-465. <https://doi.org/10.1111/j.1745-5871.2008.00539.x>

Kurcz Z., Podkański W. (1991), Emigracja polska po 1980 r., w: W. Misiak (red.), *Nowa emigracja i wyjazdy zarobkowe za granicę*. Wrocław: Polskie Towarzystwo Socjologiczne.

Lafleur J.-M. (2011), Why do states enfranchise citizens abroad? Comparative insights from Mexico, Italy and Belgium, *Global Networks*, nr 11 (4), s. 481-501. <https://doi.org/10.1111/j.1471-0374.2011.00332.x>

Lafleur J.-M. (2012), *Transnational Politics and the State. The External Voting Rights of Diasporas*. New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203077283>

Lafleur J.-M. (2013), *The Enfranchisement of Citizens Abroad in a Comparative Perspective*, referat prezentowany na konferencji "Political Rights in the Age of Globalization", University of St. Gallen, 19.09.2013.

Lafleur J.-M., Sanchez-Dominguez M. (2015), The political choices of emigrants voting in home country elections: A socio-political analysis of the electoral behavior of Bolivian external voters, *Migration Studies*, nr 3 (2), s. 155-181. <https://doi.org/10.1093/migration/mnu030>

Laguerre M. (2002), *Virtual Diasporas: A New Frontier of National Security*. Dostępny online: <http://nautilus.org/global-problem-solving/virtual-diasporas-a-newfrontier-of-national-security-2/> [dostęp: 16.05.2018].

Lamentowicz W. (1978), Funkcja systemu politycznego a żywiołowa dynamika makrostruktur życia społecznego, w: K. Opałek (red.), *Z zagadnień teorii polityki*. Warszawa: PWN.

Landgrave M., Nowrasteh A. (2016), Voice, Exit, and Liberty: The Effect of Emigration on Origin Country Institutions, *Economic Development Bulletin*, nr 25, CATO Institute Center for Global Liberty & Prosperity.

Legut A. (2013), Polityka angażowania diaspory w pracach Senatu w latach 2005-2010 (ze szczególnym uwzględnieniem obszaru UE-15), w: Głuszyńska I., Lankosz K. (red.), *Państwo polskie wobec Polaków w diasporze*. Bielsko-Biała: Wyższa Szkoła Administracji w Bielsku-Białej.

Lencznarowicz J. (1996), Rola Towarzystwa "Polonia" w polityce PRL wobec Polonii w krajach zachodnich, *Przegląd Polonijny*, nr 1, s. 43-60.

- Lesińska M. (2014), Reproducing Socio-political Cleavages. The Case of Electoral Mobilisation of the Polish Diaspora, w: C. Benalbaz, H. Flavier, O. Gille-Belova, M. Jones (red.), *Les Migrations Intraeuropéennes à l'aube du XXI siècle*. Paris: Editions A. Pédone.
- Lesińska M. (2015), Wybory prezydenckie 2015 - jak głosowali Polacy za granicą, *Biuletyn Migracyjny*, nr 52, s. 3-4.
- Lesińska M. (2016a), Czas przełomu, czas podziałów - polska emigracja a wybory 1989 roku, *Studia Polityczne*, nr 3 (43), s. 153-176.
- Lesińska M. (2016b), Upolitycznienie emigracji i diaspory. Analiza dyskursu politycznego w Polsce w latach 1991-2015, *Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny*, nr 3 (161), s. 11-30.
- Lesińska M. (2018), Polska diaspora, Polonia, emigracja. Spory pojęciowe wokół skupisk polskich za granicą. *The Polish Migration Review*, nr 3, s. 9-23.
- Lesińska M., Pokojska J. (2015), Analiza dyskursu medialnego w Polsce na temat emigracji poakcesyjnej po 2004 roku, *CMR Working Paper*, nr 87 (145).
- Levitt P., de la Dehesa R. (2003), Transnational migration and the redefinition of the state variations and explanations, *Ethnic and Racial Studies*, nr 26 (4), s. 587-611.
<https://doi.org/10.1080/0141987032000087325>
- Levitt P., Glick Schiller N. (2004), Conceptualizing Simultaneity: A Transnational Social Field Perspective on Society, *International Migration Review*, nr 38 (3), s. 1002-1039.
<https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2004.tb00227.x>
- Levitt P., Javorsky N. (2007), Transnational Migration Studies: Past Developments and Future Trends, *Annual Review of Sociology*, nr 33 (1), s. 129-156.
<https://doi.org/10.1146/annurev.soc.33.040406.131816>
- Lipset S.M., Rokkan S. (1967), Cleavage Structures, Party Systems, and Voter Alignments, w: S.M. Lipset, S. Rokkan (red.), *Party systems and voter alignments: Cross-national perspectives*. New York: Free Press.
- Lisi M., Belchior A.M., Abrantes M., Azevedo J. (2015), Out of Sight, Out of Mind? External Voting and the Political Representation of Portuguese Emigrants, *South European Society and Politics*, nr 20 (2), s. 265-285. <https://doi.org/10.1080/13608746.2014.906458>
- López-Guerra C. (2005), Should Expatriates Vote?, *Journal of Political Philosophy*, nr 13 (2), s. 216-234. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9760.2005.00221.x>
- Lusiński C. (1998), *II Rzeczpospolita a Polonia 1922-1939. Geneza i działalność Rady Organizacyjnej i Światowego Związku Polaków z Zagranicy*. Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Historii PAN.
- Lyons T. (2007), Conflict-Generated Diasporas and Transnational Politics in Ethiopia, *Conflict, Security and Development*, nr 7 (4), s. 529-549. <https://doi.org/10.1080/14678800701692951>
- Lyons T., Mandaville P. (2010), Think Locally, Act Globally: Toward a Transnational Comparative Politics, *International Political Sociology*, nr 4 (2), s. 124-141. <https://doi.org/10.1111/j.1749-5687.2010.00096.x>
- Łukasiewicz S. (2014), *Partia w warunkach emigracji. Dylematy Polskiego Ruchu Wolnościowego "Niepodległość i Demokracja" 1945-1994*. Lublin-Warszawa: IPN, ISP PAN.

- Łukasiewicz S. (red.) (2016), Polska emigracja polityczna 1939-1990. Stan badań. Warszawa: IPN.
- Machcewicz P. (1999), Emigracja w polityce międzynarodowej. Warszawa: Biblioteka "Więzi".
- Machcewicz P. (2007), "Monachijska menażeria". Walka z Radiem Wolna Europa. Warszawa: IPN, ISP PAN.
- Martiniello M. (2005), Political participation, mobilisation and representation of immigrants and their offspring in Europe, Willy Brandt Series of Working Papers in International Migration and Ethnic Relations, School of International Migration and Ethnic Relations. Malmö: Malmö University.
<https://doi.org/10.1515/9789048504268-007>
- Martiniello M., Lafleur J.-M. (2008), Towards a transatlantic dialogue in the study of immigrant political transnationalism, *Ethnic and Racial Studies*, nr 31 (4), s. 645-663.
<https://doi.org/10.1080/01419870701784471>
- Mavroudi E. (2007), Diaspora as process: (de)constructing boundaries, *Geography Compass*, nr 1 (3), s. 467-479. <https://doi.org/10.1111/j.1749-8198.2007.00033.x>
- Mavroudi E. (2008), Palestinians in diaspora, empowerment and informal political space, *Political Geography*, nr 27 (1), s. 57-73. <https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2007.06.009>
- McAdam D., McCarthy J.D., Zald M. (1996), Introduction: Opportunities, Mobilizing Structures, and Framing - Toward a Synthetic Comparative Perspective
on Social Movements, w: D. McAdam, J.D. McCarthy, M. Zald (red.), *Comparative Perspectives on Social Movements*. Cambridge: Cambridge University Press.
- McCarthy J.D., Zald M.N. (1977), Resource Mobilization and Social Movements: A Partial Theory, *The American Journal of Sociology*, nr 28 (6), s. 1212-1241. <https://doi.org/10.1086/226464>
- McIlwaine C., Bermudez A. (2015), Ambivalent citizenship and extraterritorial voting among Colombians in London and Madrid, *Global Networks*, nr 15 (4), s. 385-402.
<https://doi.org/10.1111/glob.12076>
- Meseguer C., Burgess K. (2014), International Migration and Home Country Politics, *Studies of Comparative International Development*, nr 49 (1), s. 1-12. <https://doi.org/10.1007/s12116-014-9149-z>
- Meyer D.S., Minkoff D.C. (2004), Conceptualizing Political Opportunity, *Social Forces*, nr 82 (4), s. 1457-1492. <https://doi.org/10.1353/sof.2004.0082>
- Miodunka W.T. (1998), Stan badań nad Polonią i Polakami na świecie. Kancelaria Sejmu, Biuro Studiów i Ekspertyz, nr 154.
- Mishra V. (1996), The Diasporic Imaginary: Theorizing the Indian Diaspora, *Textual Practice*, nr 10 (3), s. 421-447. <https://doi.org/10.1080/09502369608582254>
- Morales L., Pilati K. (2013), The political transnationalism of Ecuadorians in Barcelona, Madrid and Milan: the role of individual resources, organizational engagement and the political context, *Global Networks*, nr 14 (1), s. 80-102. <https://doi.org/10.1111/glob.12018>
- Natali D. (2007), Kurdish interventions in the Iraq war, w: H. Smith, P. Stares (red.) (2007), *Diasporas in conflict: Peace makers or peace wreckers?* Tokyo: United Nations University Press.

Newland K. (red.) (2010), *Diasporas: New Partners in Global Development Policy*, Washington: Migration Policy Institute.

Nitschke B. (2012), Działalność Towarzystwa Łączności z Polonią Zagraniczną "Polonia" wobec polskiej emigracji w latach 1955-1970, *Annales UMCS, Politologia*, nr 19 (1), s. 159-185.

Nowosielski M. (2016), *Polskie organizacje w Niemczech. Stan i uwarunkowania*. Poznań: Instytut Zachodni.

Nowosielski M., Nowak W. (2017), Między Wschodem a Zachodem - geograficzne ukierunkowanie polityki polonijnej i jego przemiany w latach 1989-2017, *Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej*, nr 15 (1), s. 139-158.

Nyblade B., O'Mahony A. (2014), Migrants' Remittances and Home Country Elections: Cross-National and Subnational Evidence, *Studies of Comparative International Development*, nr 49 (1), s. 44-66.
<https://doi.org/10.1007/s12116-014-9148-0>

O'Mahony A. (2012), Political Investment: Remittances and Elections, *British Journal of Political Studies*, nr 43 (4), s. 799-820. <https://doi.org/10.1017/S0007123412000737>

ONZ (2017). International migrant stock: The 2017 revision.
<http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/estimates17.shtml> [dostęp: 15.08.2018].

Orjuela C. (2008), Distant warriors, distant peace workers? Multiple diaspora roles in Sri Lanka's violent conflict, *Global Networks*, nr 8 (4), s. 436-452. <https://doi.org/10.1111/j.1471-0374.2008.00233.x>

Orjuela C. (2008), *The identity politics of peacebuilding: Civil society in war-torn Sri Lanka*. New Delhi-London: Sage. <https://doi.org/10.4135/9788132100249>

Østergaard-Nielsen E. (2003a), *International Migration and Sending Countries. Perception, Policies and Transnational Relations*. London: Palgrave. https://doi.org/10.1057/9780230512429_10

Østergaard-Nielsen E. (2003b), The politics of migrants' transnational political practices, *International Migration Review*, nr 37 (3), s. 760-786. <https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2003.tb00157.x>

Østergaard-Nielsen E. (2003c), *Transnational politics: Turks and Kurds in Germany*. London: Routledge.

Østergaard-Nielsen E. (2006), *Diaspora and Conflict Resolution: Part of the Problem or Part of the Solution?* DIIS Brief, Danish Institute for International Studies.

Østergaard-Nielsen E. (2014), *Sending Country Policies*, w: B. Garcés-Mascareñas, R. Penninx (red.), *Integration Processes and Policies in Europe. Contexts, Levels and Actors*. Springer International Publishing.

Parham A.A. (2004), Diaspora, Community and Communication: Internet Use in Transnational Haiti, *Global Networks*, nr 4 (2), s. 199-217. <https://doi.org/10.1111/j.1471-0374.2004.00087.x>

Passy F. (1999), Supranational political opportunities as a channel of globalization of political conflicts. The case of the rights of indigenous peoples, w: D. Della Porta, H. Kriesi, D. Rucht (red.), *Social movements in a globalizing world*. Houndmills: Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-1-349-27319-5_9

- Pérez-Armendáriz A., Crow D. (2010), Do Migrants Remit Democracy? International Migration, Political Beliefs, and Behavior in Mexico, *Comparative Political Studies*, nr 43 (1), s. 119-148. <https://doi.org/10.1177/0010414009331733>
- Pérez-Armendáriz C. (2014), Cross Border Discussion and Political Behavior in Migrant-Sending Countries, *Studies in Comparative International Development*, nr 49 (1), s. 67-88. <https://doi.org/10.1007/s12116-014-9152-4>
- Pfütze T. (2014), Clientelism Versus Social Learning: The Electoral Effects of International Migration, *International Studies Quarterly*, nr 58 (2), s. 295-307. <https://doi.org/10.1111/isqu.12072>
- Piątkowska-Stepaniak W. (2012), Polska w Nowym Jorku. Idee, spory, nadziei emigracji politycznej w latach 1940-1990. Opole: Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego.
- Pienkos D.E. (1991), *For Your Freedom Through Ours: Polish American Efforts on Poland's behalf, 1863-1991*. New York: Columbia University Press.
- Pienkos D.E. (1999), Witness to History: The Polish American Congress and NATO Expansion, *The Polish Review*, nr 44 (4), s. 329-337.
- Pleskot P. (2014), "Solidarność" na Antypodach. Inicjatywy solidarnościowe polskiej diaspory w Australii (1980-1989). Warszawa: IPN.
- Pleskot P. (red.) (2018), *Za naszą i waszą "Solidarność". Inicjatywy solidarnościowe z udziałem Polonii podejmowane na świecie (1980-1989), tom I: Państwa pozaeuropejskie*. Warszawa: IPN.
- Pleskot P. (red.) (2018), *Za naszą i waszą "Solidarność". Inicjatywy solidarnościowe z udziałem Polonii podejmowane na świecie (1980-1989), tom II: Państwa europejskie*. Warszawa: IPN.
- Plewko J. (2010), *Sprostac migracji. Pomoc migrantom ekonomicznym z ziem polskich (połowa XIX - początek XXI wieku)*. Lublin: Wydawnictwo KUL.
- Poptcheva E.M. (2015), Disenfranchisement of EU citizens resident abroad. Situation in national and European elections in EU Member States. European Parliament.
- Portes A. (1999), Conclusion. Towards a New World: The Origins and effects of Transnational Activities, *Ethnic and Racial Studies*, nr 22 (2), s. 463-477. <https://doi.org/10.1080/014198799329567>
- Portes A., Escobar C., Walton Radford A. (2007), Immigrant Transnational Organizations and Development: A Comparative Study, *International Migration Review*, nr 41 (1), s. 242-281. <https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2007.00063.x>
- Portes A., Guarnizo L.E., Landolt P. (1999), The study of transnationalism: pitfalls and promise of an emergent research field, *Ethnic and Racial Studies*, nr 22 (2), s. 217-237. <https://doi.org/10.1080/014198799329468>
- Posern-Zieliński A. (2011), Koncepcja diaspory i problemy jej aplikacji do badań środowisk "polonijnych", w: M. Michalska (red.), *Polacy poza granicami kraju u progu XX wieku. Różne oblicza polskiej tożsamości*. Wrocław: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, Uniwersytet Wrocławski.
- Pyłat J.K. (2010), Friends of Poland - działalność organizacji na rzecz rodaków w kraju i poza jego granicami w latach 1982-2009, w: M.B. Topolska, T. Wolsza, W. Gliński (red.), *Materiały z Międzynarodowej Konferencji Naukowej "Niepodległościowe uchodźstwo polskie w Europie i na świecie i jego rola w pomocy Krajowi po układzie jałtańskim 1945-1990"*, 23-24 października 2009 r.

w Warszawie, s. 210-222. Dostępny online: <http://rpbnp.republika.pl/ebook2.pdf> [dostęp: 26.08.2018].

Pyłat J.K. (2018), Inicjatywy prosolidarnościowe środowisk polskich w Wielkiej Brytanii w latach 1980-1989, w: P. Pleskot (red.) (2018), Za naszą i waszą "Solidarność". Inicjatywy solidarnościowe z udziałem Polonii podejmowane na świecie (1980-1989), tom II: Państwa europejskie. Warszawa: IPN.

Radzik T. (1990), Polonia amerykańska wobec Polski 1918-1939. Lublin: Wydawnictwo Polonia.

Ragazzi F. (2009), Governing Diasporas. *International Political Sociology*, nr 3 (4), s. 378-397. <https://doi.org/10.1111/j.1749-5687.2009.00082.x>

Rakowski M. (2012), Republika Włoska, w: K. Skotnicki (red.), External voting w wybranych państwach europejskich. Łódź: Wydawnictwa Uniwersytetu Łódzkiego.

Reczyńska A. (2018), The Assistance of Canada and the Polish Diaspora in Canada to Polish Immigrants in the 1980s and 1990s, *Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny* 4 (170), s. 59-75. <https://doi.org/10.4467/25444972SMPP.18.046.9448>

Reis M. (2004), Theorizing Diaspora: Perspectives on "Classical" and "Contemporary" Diaspora, *International Migration*, nr 42 (2), s. 41-60. <https://doi.org/10.1111/j.0020-7985.2004.00280.x>

Richter O. (2012), Medialny obraz migracji Polaków do krajów Unii Europejskiej po 1 maja 2004 roku na podstawie analizy treści tygodników opinii, *CMR Working Paper* nr 53 (111).

Rubio-Marin R. (2006), Transnational Politics and the Democratic Nation State: Normative Challenges of Expatriate Voting and Nationality Retention of Emigrants, *New York University Law Review*, nr 81 (1), s. 117-147.

Rulka M. (2011), Niemcy, w: K. Skotnicki (red.), External voting w wybranych państwach europejskich. Łódź: Wydawnictwa Uniwersytetu Łódzkiego.

Rulka M. (2012), Węgry, w: K. Skotnicki (red.), External voting w wybranych państwach europejskich. Łódź: Wydawnictwa Uniwersytetu Łódzkiego.

Safran W. (1991), Diasporas in modern societies: myths of homeland and return. *Diaspora*, nr 1 (1), 83-99. <https://doi.org/10.1353/dsp.1991.0004>

Saideman S.M., Jenne E.K., Gallagher Cunningham K. 2011. Diagnosing Diasporas: Understanding the Conditions Fostering or Blocking Mobilization, Preliminary Analyses. Tekst zaprezentowany na dorocznym spotkaniu the American Political Science Association 2011. Seattle, Washington.

Schnapper D., Davis D. (1999), From the Nation-state to the Transnational World: On the Meaning and Usefulness of Diaspora as a Concept, *Diaspora*, nr 8 (3), s. 225-254. <https://doi.org/10.1353/dsp.1999.0020>

Schöll-Mazurek K. (2016). Między polityką integracyjną a polityką polonijną. Sytuacja najnowszych polskich migrantów w Niemczech w wybranych obszarach po 2011 roku. Kraków: Księgarnia Akademicka.

Shain Y. (1994/1995), Ethnic Diasporas and U.S. Foreign Policy, *Political Science Quarterly*, nr 109 (5), s. 811-841. <https://doi.org/10.2307/2152533>

Shain Y. (1999), Marketing the American creed abroad: Diasporas in the U.S. and their homelands. Cambridge, UK, New York: Cambridge University Press.

- Shain Y. (2000), The Mexican-American diaspora's impact on Mexico, *Political Science Quarterly*, nr 114 (4), s. 661-691. <https://doi.org/10.2307/2657788>
- Shain Y. (2002), The Role of Diasporas in Conflict Perpetuation or Resolution, *SAIS Review*, nr 22 (2), s. 115-144. <https://doi.org/10.1353/sais.2002.0052>
- Shain Y. (2005), *The Frontier of Loyalty. Political Exiles in the Age of the Nation-State*. University of Michigan Press (pierwsze wyd. 1989). <https://doi.org/10.3998/mpub.93349>
- Shain Y. (2009), *Marketing the American Creed Abroad: Diasporas in the US and Their Homelands*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Shain Y., Barth A. (2003), Diasporas and International Relations Theory, *International Organization*, nr 57 (3), s. 449-479. <https://doi.org/10.1017/S0020818303573015>
- Sheffer G. (1986), A New Field of Study: Modern Diasporas in International Politics, w: G. Sheffer (red.), *Modern Diasporas in International Politics*. London: Croom Helm.
- Sheffer G. (1994), Ethno-National Diasporas and security, *Survival*, nr 36 (1), s. 60-79. <https://doi.org/10.1080/00396339408442724>
- Sheffer G. (2003), *Diaspora Politics: At Home Abroad*. Cambridge: Cambridge University Press, UK. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511499432>
- Sheffer G. (2007), The Jewish Diaspora and the Arab-Palestinian-Israeli conflict, w: H. Smith, P. Stares (red.) (2007), *Diasporas in conflict: Peace makers or peace wreckers?* Tokyo: United Nations University Press.
- Skórzyński J. (1995), *Uгода i rewolucja. Władza i opozycja 1985-1989*. Warszawa: Presspublica.
- Skotnicki K. (red.) (2012), *External voting w wybranych państwach europejskich*. Łódź: Wydawnictwa Uniwersytetu Łódzkiego.
- Skrbiš Z. (1999), *Long-distance nationalism: Diasporas, homelands and identities*, Aldershot: Ashgate Publishing.
- Skrbiš Z. (2007), The mobilized Croatian diaspora: Its role in homeland politics and war, w: H. Smith, P. Stares (red.) (2007), *Diasporas in conflict: Peace makers or peace wreckers?* Tokyo: United Nations University Press.
- Slany K. (1991), Emigracja z Polski w latach osiemdziesiątych do głównych krajów imigracji zamorskiej i kontynentalnej: aspekty demograficzno-społeczne, *Przegląd Polonijny*, nr 4 (62), s. 27-47.
- Slany K. (1995), *Między przymusem a wyborem. Kontynentalne i zamorskie emigracje z krajów Europy Środkowo-Wschodniej (1939-1989)*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Słodkowska I. (red.) (2009), *Wybory 1989. Dokumenty strony solidarnościowo-opozycyjnej. Tom 1. Kwatera Główna*. Warszawa: ISP PAN.
- Smith H., Stares P. (red.) (2007), *Diasporas in conflict: Peace makers or peace wreckers?* Tokyo: United Nations University Press.
- Smith R.C. (2003), Diasporic memberships in historical perspective: Comparative insights from the Mexican, Italian and Polish cases, *International Migration Review*, nr 37 (3), s. 724-759. <https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2003.tb00156.x>

Smith T. (2000), *Foreign Attachments: The Power of Ethnic Groups in the Making of American Foreign Policy*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Sökefeld M. (2006), Mobilizing in transnational space: a social movement approach to the formation of diaspora, *Global Networks*, nr 6 (3), s. 265-284 <https://doi.org/10.1111/j.1471-0374.2006.00144.x>

Sotwin W. (2003), *Podmiotowość w sferze politycznej czyli pragmatyzm - pryncypializm*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Soysal Y. (2002), Citizenship and Identity: Living in Diasporas in Post-War Europe, *Ethnic and Racial Studies*, nr 23 (1), s. 1-15. <https://doi.org/10.1080/014198700329105>

Staeheli L., Ledwith V., Ormond M., Reed K., Sumpter A., Trudeau D. (2002), Immigration, the internet, and spaces of politics, *Political Geography*, nr 21 (8), s. 989-1012. [https://doi.org/10.1016/S0962-6298\(02\)00083-5](https://doi.org/10.1016/S0962-6298(02)00083-5)

Starr H. (1991), Democratic dominoes: Diffusion approaches to the spread of democracy in the international system, *Journal of Conflict Resolution*, nr 35 (2), s. 356-381. <https://doi.org/10.1177/0022002791035002010>

Stola D. (1994), Uwagi o powojennej emigracji politycznej (1945-1947), w: A. Friszke (red.), *Warszawa nad Tamizą. Z dziejów polskiej emigracji politycznej po drugiej wojnie światowej*. Warszawa: ISP PAN, Wydawnictwo Adam Marszałek.

Stola D. (2002), Milion straconych Polaków, *Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej*, nr 3 (14), s. 62-65.

Stola D. (2010), *Kraj bez wyjścia? Migracje z Polski 1949-1989*. Warszawa: IPN, ISP PAN.

Stowarzyszenie Wspólnota Polska (1990), Konferencja "Kraj - Emigracja", Rzym 1990, dostępny online: http://wiadomosci.wspolnotapolska.org.pl/blog_imprenz/16/Konferencja-Kraj-Emigracja-Rzym-1990 [dostęp: 16.03.2018].

Strang D., Meyer J.W. (1993), Institutional Conditions for Diffusion, *Theory and Society*, nr 22 (4), s. 487-511. <https://doi.org/10.1007/BF00993595>

Sułkowski J. (2012), *Republika Słowacka*, w: K. Skotnicki (red.), *External voting w wybranych państwach europejskich*. Łódź: Wydawnictwa Uniwersytetu Łódzkiego.

Sygnarek T. (2012), Minister Sikorski ogłosił priorytety MSZ wobec Polonii, *Kwartalnik Polonia Nowa*, nr 6, s. 6-7.

Symonides D. (2011), Wybrane problemy z prac senackiej Komisji ds. Emigracji i Polaków za Granicą (z wieloletnich doświadczeń senatora), w: Michalska M. (red.), *Polacy poza granicami kraju u progu XXI wieku. Różne oblicza polskiej tożsamości*. Wrocław: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, Uniwersytet Wrocławski.

Sześciło D. (2007), Skąd się wzięły kolejki Polaków za granicą 21 października - jak uniknąć błędów w przyszłości, *Raport Forum Obywatelskiego Rozwoju i Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka*, Warszawa. Dostępny online: http://www.for.org.pl/upload/File/raporty/Raport_o_glosowaniu_Polakow_za_granica_FINAL.pdf [dostęp: 14.06.2018].

Sztompka P. (1989), *Socjologiczna teoria podmiotowości*, w: P. Buczkowski, R. Cichoński (red.), *Podmiotowość: możliwość, rzeczywistość, konieczność*. Poznań: Wydawnictwo Ośrodka Analiz Społecznych ZMW.

- Tabar P. (2014), 'Political Remittances': The Case of Lebanese Expatriates Voting in National Elections, *Journal of Intercultural Studies*, nr 35 (4), s. 442-460.
<https://doi.org/10.1080/07256868.2014.913015>
- Tager M., College M. (2006), Expatriates and Elections, *Diaspora*, nr 15 (1), s. 35-60.
<https://doi.org/10.1353/dsp.0.0033>
- Tarka K. (2003), *Emigracyjna dyplomacja. Polityka zagraniczna Rządu RP na uchodźstwie 1945-1990*. Warszawa: Oficyna Wydawnicza Rytm.
- Tarka K. (2013a), "Polski" Londyn wobec "Solidarności" i stanu wojennego, w: P. Jaworski, Ł. Kamiński (red.), *Świat wobec "Solidarności" 1980-1989*. Warszawa: IPN.
- Tarka K. (2013b), "Zawitała jutrzeńka swobody. Rok 1989 z perspektywy polskiego Londynu, *Wolność i Solidarność*, nr 6, s. 32-45.
- Terlecki R. (red.) (2005), *Aparat bezpieczeństwa wobec emigracji politycznej i Polonii*. Warszawa: IPN.
- Tilly C. (1978), *From Mobilization to Revolution*. Reading: Addison-Wesley.
- Tintori G. (2011), The Transnational Political Practices of 'Latin American Italians', *International Migration*, nr 49 (3), s. 168-188. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2435.2011.00695.x>
- Tölölyan K. (1991), The Nation-State and Its Others: In Lieu of a Preface, *Diaspora*, nr 1 (1), s. 3-7.
<https://doi.org/10.1353/dsp.1991.0008>
- Tölölyan K. (1996), Rethinking diaspora(s): stateless power in the transnational moment, *Diaspora: A Journal of Transnational Studies*, nr 5 (1), s. 3-36. <https://doi.org/10.1353/dsp.1996.0000>
- Tölölyan K. (2007a), The Armenian diaspora and the Karabagh conflict since 1988, w: H. Smith, P. Stares (red.), *Diasporas in Conflict. Peace-makers or peace-wreckers?*, Tokyo: United Nations University Press.
- Tölölyan K. (2007b), The Contemporary Discourse of Diaspora Studies, *Comparative Studies of South Asia, Africa and the Middle East*, nr 27 (3), s. 647-655. <https://doi.org/10.1215/1089201x-2007-040>
- Turkowski R. (2001), *Parlamentaryzm polski na uchodźstwie (1945-1972). W okresie rozbitcia emigracji politycznej w Londynie*. Warszawa: Wydawnictwo Sejmowe.
- Turkowski R. (2002), *Parlamentaryzm polski na uchodźstwie (1973-1991). Po zjednoczeniu emigracji polskiej w Londynie*. Warszawa: Wydawnictwo Sejmowe.
- Van Hear N. (2010), *Migration*, w: K. Knott, S. McLoughlin (red.), *Diasporas: Concepts, Intersections, Identities*. London and New York: Zed Books.
- Vasanthakumar A. (2016), Exile Political Representation, *Journal of Political Philosophy*, nr 24 (3), s. 277-296. <https://doi.org/10.1111/jopp.12083>
- Vertovec S. (1999), Conceiving and researching transnationalism, *Ethnic and Racial Studies*, nr 22 (2), s. 447-462. <https://doi.org/10.1080/014198799329558>
- Vertovec S. (2004), Cheap Calls: The Social Glue of Migrant Transnationalism, *Global Networks*, nr 4 (2), s. 219-224. <https://doi.org/10.1111/j.1471-0374.2004.00088.x>
- Vertovec S. (2005), *The Political Importance of Diasporas*, University of Oxford, Centre on Migration, Policy and Society Working Paper, nr 13, s. 1-11.

- Vertovec S. (2012), *Transnarodowość*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Walaszek A. (red.) (2001), *Polska diaspora*. Kraków: Wydawnictwo Literackie.
- Waldinger R., Soehl T., Lim N. (2012), Emigrants and the body politic left behind: results from the Latino National Survey, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, nr 38 (5), s. 711-736.
<https://doi.org/10.1080/1369183X.2012.667978>
- Waterbury M.A. (2009), From Irredentism to Diaspora Politics: States and Transborder Ethnic Groups in Eastern Europe, *Global Migration and Transnational Politics Working Paper*, nr 6, s. 1-10.
- Waterbury M.A. (2010), Bridging the divide: Towards a comparative framework for understanding kin state and migrant-sending state diaspora politics, w: T. Faist, R. Bauböck (red.), *Diaspora and Transnationalism: Concepts, Theories and Methods*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Wayland S. (2004), Ethnonationalist Networks and Transnational Opportunities: The Sri Lankan Tamil Diaspora, *Review of International Studies*, nr 30 (3), s. 405-426.
<https://doi.org/10.1017/S0260210504006138>
- Weinar A. (2014), Emigration Policies in Contemporary Europe, *CARIM East Research Report* nr 1.
- Weinar A. (2017), Introduction, w: A. Weinar (red.), *Emigration and Diaspora Policies in the Age of Mobility*. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-56342-8>
- Weiner M. (1986), Labour migrations as incipient diasporas, w: G. Scheffer (red.), *Modern Diasporas in international politics*. London: Croom Helm.
- Wimmer A., Glick Schiller N. (2002), Methodological nationalism and beyond: nation-state building, migration and the social sciences, *Global Networks*, nr 2 (4), s. 301-334.
<https://doi.org/10.1111/1471-0374.00043>
- Wojdon J. (2005), "W imieniu sześciu milionów..." Kongres Polonii Amerykańskiej w latach 1944-1968. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Wojdon J. (2008), "W jedności siła" Kongres Polonii Amerykańskiej w latach 1968-1988. Toruń. Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Wojdon J. (2011), Obraz Polonii amerykańskiej w polskiej prasie po roku 1989, *Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny*, nr 3, s. 189-212.
- Wojdon J. (2013), Polonia amerykańska a Solidarność w latach 1980-1989, w: P. Jaworski, Ł. Kamiński (red.), *Świat wobec Solidarności 1980-1989*. Warszawa: IPN.
- Wojdon J. (2017), Trzy polonijne kobiety sukcesu z Chicago w świetle ich relacji, *Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny*, nr 1 (163), s. 95-110.
- Wojdon J. (2018), Polish Americans' reception of the "Solidarity" immigration cohort, *Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny* 4 (170), s. 31-43.
<https://doi.org/10.4467/25444972SMPP.18.044.9446>
- Wróbel J. (2012), *Polonia Chicagowska w dobie "Solidarności" 1980-1989*. Łódź: IPN.
- Wrzesiński W. (1975), Polityka państwa polskiego wobec Polaków za granicą w latach 1918-1939, *Przegląd Zachodni*, nr 2, s. 294-312.
- Zajac A. (2009), Wkład Światowego Porozumienia Organizacji Wspierających "Solidarność" - CSSO w odzyskanie przez Polskę niepodległości, w: M.B. Topolska, T. Wolsza, W. Gliński (red.), *Materiały z*

Międzynarodowej Konferencji Naukowej "Niepodległościowe uchodźstwo polskie w Europie i na świecie i jego rola w pomocy Krajowi po układzie jałtańskim 1945-1990", 23-24 października 2009 r. w Warszawie. Dostępny online: <http://rpbnp.republika.pl/ebook2.pdf> [dostęp: 24.03.2018].

Zamoyski J.E. (red.) (2001), *Diaspory. Migracje i Społeczeństwo*, tom 6. Warszawa: Wydawnictwo Neriton.

Zarycki T. (2007), *W poszukiwaniu peryferii. Teoria podziałów politycznych Lipseta-Rokkana w kontekście polskim*, w: M. Dajnowicz (red.), *Oblicze polityczne regionów Polski*. Białystok: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku.

Znanięcka Lopata H. (1994), *Polish Americans*. New Brunswick, London: Transactions Publishers.